พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

พ.ศ. 2540

โดย

ศิริกุล ปัญญาดิลก

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สภาพการรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของราชการ

สภาพการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการในประเทศไทย

- เป็น “สิทธิ” ที่มีอยู่อย่างจำกัด
- เป็นข้อมูลที่ถูกกำหนดให้เป็น “ความลับ” ของราชการ ตามระเบียบรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2517
- การบริหารราชการและการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปเป็นไปอย่างขาดข้อมูล

ความเป็นมาในการเสนอให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ

- **พ.ศ. 2535 : นายอานันท์ ปันยารชุน**

ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อยกร่างกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการขึ้น โดยดำเนินการร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

ความเป็นมาในการเสนอให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ

- พ.ศ. 2535 : นายชวน หลีกภัย

  ตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดิน

  คณะกรรมการนี้ได้ตั้งคณะอนุกรรมการ

  ยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาทางปกครอง

- พ.ศ. 2538 : นายบรรหาร ศิลปอาชา

- พ.ศ. 2540 : พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ

  ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา 10 ก.ย. 2540

  มีผลบังคับใช้ 9 ธ.ค. 2540

• เจตนารมณ์ของกฎหมาย :

1.ให้ ปชช. มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ

2. กำหนดข้อยกเว้นให้ชัดเจน

3. คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

หลักการของกฎหมาย

- การเปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น
- ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
- “สิทธิรับรู้” ไม่ต้องมีส่วนได้เสีย

ความสัมพันธ์กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 55 (กำหนดหลักประกันแก่ประชาชน)

"บุคคลย่อม มีสิทธิได้รับทราบข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น"

(รธ. ปี 40 ม. 58 ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ)

มาตรา 56 (เพิ่มสิทธิการมีส่วนร่วม)

(รธ. ปี 40 ม. 59)

บุคคลย่อม มีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาต หรือ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่ อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมสุขอนามัย คุณภาพชีวิต หรือ ส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชน ท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

การคุ้มครองสิทธิของบุคคลในครอบครัว ฯ

มาตรา 35 (เพิ่มการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล "มิให้นำไปเผยแพร่หรือนำไปใช้โดยมิชอบอันก่อให้เกิดความเสียหาย ยกเว้นเจ้าของข้อมูลอนุญาตหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ")

สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง

(รธ. ปี 40 ม. 34)

ข้อมูลข่าวสารของราชการ หมายความว่าอย่างไร ?

ความหมายของข้อมูลข่าวสารของราชการ ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

- **"ข้อมูลข่าวสาร"** หมายความว่าสิ่งที่จะสื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริงหรือข้อมูลสิ่งใด ๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียงการบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้

ความหมายของข้อมูลข่าวสารของราชการ ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

- "ข้อมูลข่าวสารของราชการ" หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

หน่วยงานของรัฐ

หมายความว่าอย่างไร ?

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐและหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หน่วยงานของรัฐ

ในประเทศไทย มีอะไรบ้าง ?

หน่วยงานของรัฐในประเทศไทย

ส่วนกลาง

- กระทรวง / ทบวง → 15
- กรม → 173
- หน่วยงานอิสระของรัฐ → 7
- รัฐวิสาหกิจ → 58

ส่วนภูมิภาค

จังหวัด = 75

อำเภอ = 794

ท้องถิ่น

เทศบาล	= 1,129
อบจ.	= 75
กทม.	= 1
เมืองพัทยา	= 1
อบต.	= 6,397

องค์กรที่ใช้อำนาจตามกฎหมาย

- องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ
- สภาทนายความ
- แพทยสภา
- คณะกรรมการควบคุมการประกอบอาชีพวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม
- เนติบัณฑิตยสภา
- สภาผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

โครงสร้างของกฎหมาย

- หลักทั่วไป
- หมวด 1 : การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (ม.7 – 13)
- หมวด 2 : ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย (ม.14 — 20)
- หมวด 3 : ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล (ม.21 – 25)
- หมวด 4 : เอกสารประวัติศาสตร์ (ม.26)
- หมวด 5 : คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (ม.27 - 34)
- หมวด 6 : คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร(ม.35 -39)
- หมวด 7 : บทกำหนดโทษ (ม. 40 – 41)
- บทเฉพาะกาล เงื่อนไขการบังคับใช้กฎหมาย (ม. 42 — 43)

ประเภทของข้อมูลข่าวสารราชการ

- ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยเป็นการทั่วไป
- ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย หรือ ใช้ดุลยพินิจไม่เปิดเผย
- ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
- เอกสารประวัติศาสตร์

ข้อมูลข่าวสารราชการ
ประเภทที่ 1

ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผย
เป็นการทั่วไป

ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยเป็นการทั่วไป

เปิดเผยได้ 3 วิธี

- เปิดเผยโดยการนำลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา
- เปิดเผยโดยจัดเตรียมไว้ในสถานที่ที่กำหนด เพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ด้วยตนเอง
- เปิดเผยตามที่ประชาชนยื่นคำขอเป็นการเฉพาะราย

ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยเป็นการทั่วไป เปิดเผยได้ 3 วิธี

ลงพิมพ์ในราชกิจจาฯ

ม. 7
ประชาชนต้องรู้

จัดให้ประชาชนเข้าตรวจดู

ม. 9
ประชาชนสนใจ

จัดหาให้เฉพาะราย

ม. 11
ประชาชนอยากรู้

มาตรา 7 ประชาชนต้องรู้ : ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา

- โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน
- สรุปอำนาจหน้าที่ที่สำคัญและวิธีการดำเนินงาน
- สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ
- กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบแบบแผน นโยบาย หรือการตีความ ทั้งนี้ เฉพาะที่จัดให้มีขึ้นโดยมีสภาพอย่างกฎเพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง
- ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 9

ประชาชนสนใจ

หน่วยงานของรัฐ ต้องจัดไว้ให้ประชาชน
เข้าตรวจดูได้ด้วยตนเอง

วิธีการจัดข้อมูลไว้ให้ตรวจดู ตามมาตรา 9

(ประกาศ กขร. ลงวันที่ 24 ก.พ. 2541)

1. สถานที่สะดวก ตามกำลังบุคลากรและงบประมาณที่มี
2. ดัชนีมีรายละเอียดพอเพียง ค้นหาได้เอง
3. จัดข้อมูลข่าวสารตาม ม. 9 ให้ครบ คำนึงถึงความสะดวก
3. มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ
4. กำหนดระเบียบปฏิบัติ เพื่อรักษาความเป็นระเบียบหรือความปลอดภัย

มาตรา 9 ประชาชนสนใจ : จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดู

1.ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน

2.นโยบายหรือการตีความ

3.แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปี ของปีที่กำลังดำเนินการ

4.คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีผลกระทบถึงสิทธิของเอกชน

5.สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงถึงในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 9 (ต่อ)

6. สัญญาสัมปทาน สัญญาผูกขาดตัดตอน สัญญาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ
7. มติ ค.ร.ม. คณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมายและคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยมติ ค.ร.ม.
8. ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อมูลข่าวสารอื่นซึ่งหน่วยงานของรัฐต้องจัดให้ประชาชนตรวจดู ตามมาตรา 9(8)

ประกาศประกวดราคา ประกาศสอบราคา

(ประกาศ กขร. ลงวันที่ 21 ต.ค. 2542)

สรุปผลการพิจารณาจัดซื้อจัดจ้างประจำเดือน

(ประกาศ กขร. ลงวันที่ 1 ธ.ค. 2543)

(ตามแบบ สขร. 1)

แบบ สขร. 1

งานจัดซื้อจัดจ้าง | วงเงินงบประมาณ (ราคากลาง) | วิธีซื้อ/จ้าง | ผู้เสนอราคาและราคาที่เสนอ | ผู้ได้รับการคัดเลือกและราคา | เหตุผลที่คัดเลือก

สรุปผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในรอบเดือน .....

(ชื่อหน่วยงาน) .....

ลำดับที่	งานจัดซื้อจัดจ้าง	วงเงินงบประมาณ (ราคากลาง)	วิธีซื้อ / จ้าง	ผู้เสนอราคาและราคาที่เสนอ	ผู้ได้รับการคัดเลือกและราคา	เหตุผลที่คัดเลือกโดยสังเขป
๑.						
๒.						
๓.						
๔.						
๕.						

แบบ สขร. ๑

มติคณะรัฐมนตรี 28 ธันวาคม 2547

ให้นำประกาศประกวดราคา

ประกาศสอบราคา

สรุปผลการจัดซื้อจัดจ้างประจำเดือน

เผยแพร่ผ่าน **website** ของหน่วยงาน

มาตรา 9 วรรค 2

ถ้าข้อมูลมีส่วนต้องห้ามมิให้เปิดเผยตาม มาตรา 14 หรือ มาตรา 15 ให้ลบหรือตัดทอน หรือทำโดยประการอื่นที่ไม่เป็นการเปิดเผยข้อมูลนั้น

มาตรา 9 วรรค 3

- บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม มีสิทธิเข้าตรวจดู ขอสำเนา
- หน่วยงานกำหนดค่าธรรมเนียมได้โดยความเห็นชอบ ของ กขร.

ประกาศฯ เรื่องการเรียกค่าธรรมเนียมขอสำเนา

- ขนาดกระดาษ เอ 4 ไม่เกิน 1 บาท
- ขนาดกระดาษ เอฟ 14 ไม่เกิน 1.50 บาท
- ขนาดกระดาษ บี 4 ไม่เกิน 2 บาท
- ขนาดกระดาษ เอ 3 ไม่เกิน 3 บาท
- ขนาดกระดาษพิมพ์เขียว เอ 2 ไม่เกิน 8 บาท
- ขนาดกระดาษพิมพ์เขียว เอ 1 ไม่เกิน 15 บาท
- ขนาดกระดาษพิมพ์เขียว เอ 0 ไม่เกิน 30 บาท

มาตรา 11 : จัดหาให้เป็นการเฉพาะราย

- เป็นการเปิดเผยข้อมูล นอกจาก ม. 7 มาตรา 9 และมาตรา 26
- มีการยื่นคำขอระบุข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในลักษณะที่อาจเข้าใจได้ตามควร
- ต้องไม่ขอจำนวนมากหรือบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
- ให้จัดหาให้ภายในเวลาอันสมควร

หลักเกณฑ์การใช้สิทธิขอดูข้อมูลข่าวสาร ตามมาตรา 11

- มีคำขอ โดยวาจา / ทำเป็นหนังสือ ฯลฯ
- ต้องระบุข้อมูลข่าวสารพอเข้าใจได้
- เป็นข้อมูลข่าวสารทั่วไปนอกเหนือจาก ม.7 และ ม.9
- เป็นข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่แล้ว
- หน่วยงานอาจจัดทำให้ใหม่ก็ได้ หากมิใช่เพื่อประโยชน์การค้า หรือเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของบุคคล หรือเป็นประโยชน์สาธารณะ

เมื่อประชาชนยื่นคำขอ
เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องทำอย่างไร ?

เมื่อประชาชนยื่นคำขอ
เจ้าหน้าที่รัฐจะต้อง

- พิจารณาคำขอว่า ขออะไร
- ข้อมูลข่าวสารที่ขอ เปิดเผยได้มากน้อยเพียงใด
- แจ้งผลการพิจารณาโดยเร็ว หรือภายใน 15 วัน

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

มาตรา 38 กำหนดให้
เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งผลการดำเนินการ
ให้ประชาชนผู้สอบถามทราบ
ภายใน 15 วัน”

มติ ครม. เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2547

1 กรณีประชาชนขอข้อมูลข่าวสาร และหน่วยงานรัฐมีพร้อมอยู่แล้วให้ดำเนินการโดยเร็ว หรือภายในวันที่ขอ

2 ถ้าขอมากไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน ให้แจ้งผู้ขอทราบภายใน 15 วัน และแจ้งกำหนดวันแล้วเสร็จด้วย

หากข้อมูลที่ขอเป็นของหน่วยงานอื่น จะทำอย่างไร ?

ข้อมูลของหน่วยงานอื่น (มาตรา 12)

1 ให้หน่วยงานที่รับคำขอให้คำแนะนำ เพื่อไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานที่ควบคุมดูแลข้อมูลนั้นโดย ไม่ชักช้า

2 หากข้อมูลมีการกำหนดชั้นความลับไว้ ให้ส่งคำขอนั้นให้หน่วยงานผู้จัดทำข้อมูลนั้นเป็นผู้พิจารณา

ข้อมูลข่าวสารราชการ
ประเภทที่ 2

ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย
หรือใช้ดุลยพินิจไม่เปิดเผย

ข้อมูลข่าวสารใดบ้าง ที่หน่วยงานรัฐไม่ต้องเปิดเผย หรืออาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผย ?

ข้อมูลข่าวสารที่ห้ามเปิดเผยและอาจใช้ดุลยพินิจมีคำสั่งมิให้เปิดเผย

- ข้อมูลตามมาตรา 14 = ห้ามเปิดเผย
- ข้อมูลตามมาตรา 15 = อาจใช้ดุลยพินิจ เปิด / ปิดได้

ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

ข้อมูลข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

(มาตรา 14)

ข้อมูลข่าวสารที่อาจใช้ดุลยพินิจมีคำสั่งมิให้เปิดเผย ตามมาตรา 15 ที่มีลักษณะดังนี้

1 กระทบความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือความมั่นคงทางเศรษฐกิจการคลังฯ

2 ทำให้การบังคับใช้กฎหมาย เสื่อมประสิทธิภาพ

3 เป็นความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงาน

4 เป็นอันตรายต่อชีวิต หรือความปลอดภัยบุคคล

5 รายงานทางการแพทย์ หรือข้อมูลส่วนบุคคลที่การเปิดเผยอาจเป็นการรุกล้ำสิทธิส่วนบุคคลเกินสมควร

6 กฎหมายหรือผู้ให้ข้อมูลกำหนดมิให้เปิดเผย

หลักการดุลพินิจในการเปิดเผย

- การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงาน
- ประโยชน์สาธารณะ
- ประโยชน์ของเอกชนที่เกี่ยวข้อง

การเปิดเผยข้อมูลที่มีผลกระทบต่อผู้อื่นจะต้องทำอย่างไร ?

ข้อมูลที่มีผลกระทบต่อผู้อื่น

1 หากเปิดเผยข้อมูลที่อาจกระทบถึงผลประโยชน์ได้เสียของผู้ใด ให้แจ้งผู้นั้นคัดค้านการเปิดเผยภายในกำหนด (ไม่น้อยกว่า 15 วัน)

2 การไม่รับฟังคำคัดค้าน ทำให้มีสิทธิอุทธรณ์ได้ (มาตรา 17)

ข้อมูลข่าวสารราชการ
ประเภทที่ 3

ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

ม. 4 บัญญัติในเรื่องสิทธิของบุคคลไว้ว่า

"ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง"

ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

สิ่งเฉพาะตัวบุคคล

เช่น

- ฐานะการเงิน
- การศึกษา
- ประวัติสุขภาพ
- ประวัติอาชญากรรม
- ประวัติการทำงาน

สิ่งบอกลักษณะที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้น

เช่น

- ชื่อ – นามสกุล
- ลายพิมพ์นิ้วมือ
- แผ่นบันทึกลักษณะเสียง
- ภาพถ่าย
- ฯ ล ฯ

การปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา 23

- จัดให้มีเท่าที่เกี่ยวข้อง / จำเป็น และยกเลิกเมื่อหมดความจำเป็น
- เก็บข้อมูลจากเจ้าของข้อมูล
- ตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องอยู่เสมอ
- จัดระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคล

การปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา 23

- จัดพิมพ์ประเภทในราชกิจจานุเบกษา
  - ประเภทของบุคคล
  - ประเภทของระบบข้อมูล
  - ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปรกติ
  - วิธีการตรวจดูของเจ้าของข้อมูล
  - วิธีการขอแก้ไข
  - แหล่งที่มาของข้อมูล

หน่วยงานต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบ

- วัตถุประสงค์ของการนำข้อมูลมาใช้
- ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปรกติ
- การจัดส่งข้อมูลส่วนบุคคลไปที่อื่น

หน่วยงานจะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในความครอบครองได้หรือไม่ ?

หน่วยงานจะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในความครอบครองโดยปราศจากความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลไม่ได้ เว้นแต่ (มาตรา 24)

- ต่อเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่นำไปใช้ตามอำนาจหน้าที่
- เป็นการใช้ข้อมูลตามปกติ
- ต่อหน่วยงานที่ทำงานด้านแผน / การสถิติ
- การใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยโดยไม่ระบุชื่อ หรือทำให้รู้ว่าเป็นใคร

ข้อยกเว้นในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 24

- ต่อเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี
- ต่อหอจดหมายเหตุฯ เพื่อการตรวจดูคุณค่า (มาตรา 26 วรรคหนึ่ง)
- กรณีจำเป็นเพื่อป้องกัน / ระงับเหตุอันตรายต่อชีวิต / สุขภาพ
- ต่อศาลและเจ้าหน้าที่หรือต่อหน่วยงาน / บุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมาย
- กรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

การคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา 25

- สิทธิในการขอตรวจดู หรือได้รับสำเนา
- สิทธิในการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือลบข้อมูลข่าวสารของตน
- สิทธิในการอุทธรณ์ กรณีหน่วยงานไม่ลบหรือเปลี่ยนแปลงตามคำขอ (ภายใน 30 วัน)

ข้อมูลข่าวสารราชการ
ประเภทที่ 4

เอกสารประวัติศาสตร์

ข้อมูลข่าวสารประวัติศาสตร์

- ข้อมูลที่ไม่ประสงค์จะเก็บรักษา หรือมีอายุครบตามที่กำหนด ให้ส่งมอบต่อหอจดหมายเพื่อคัดเลือกไว้ให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

- อายุ ครบ 20 ปี สำหรับข้อมูลตามมาตรา 15 และ ครบ 75 ปี สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์

กลไกในการปฏิบัติงานของภาครัฐ

- คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
- สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
- คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
- หน่วยงานของรัฐ

ความสัมพันธ์ของกลไกต่าง ๆ

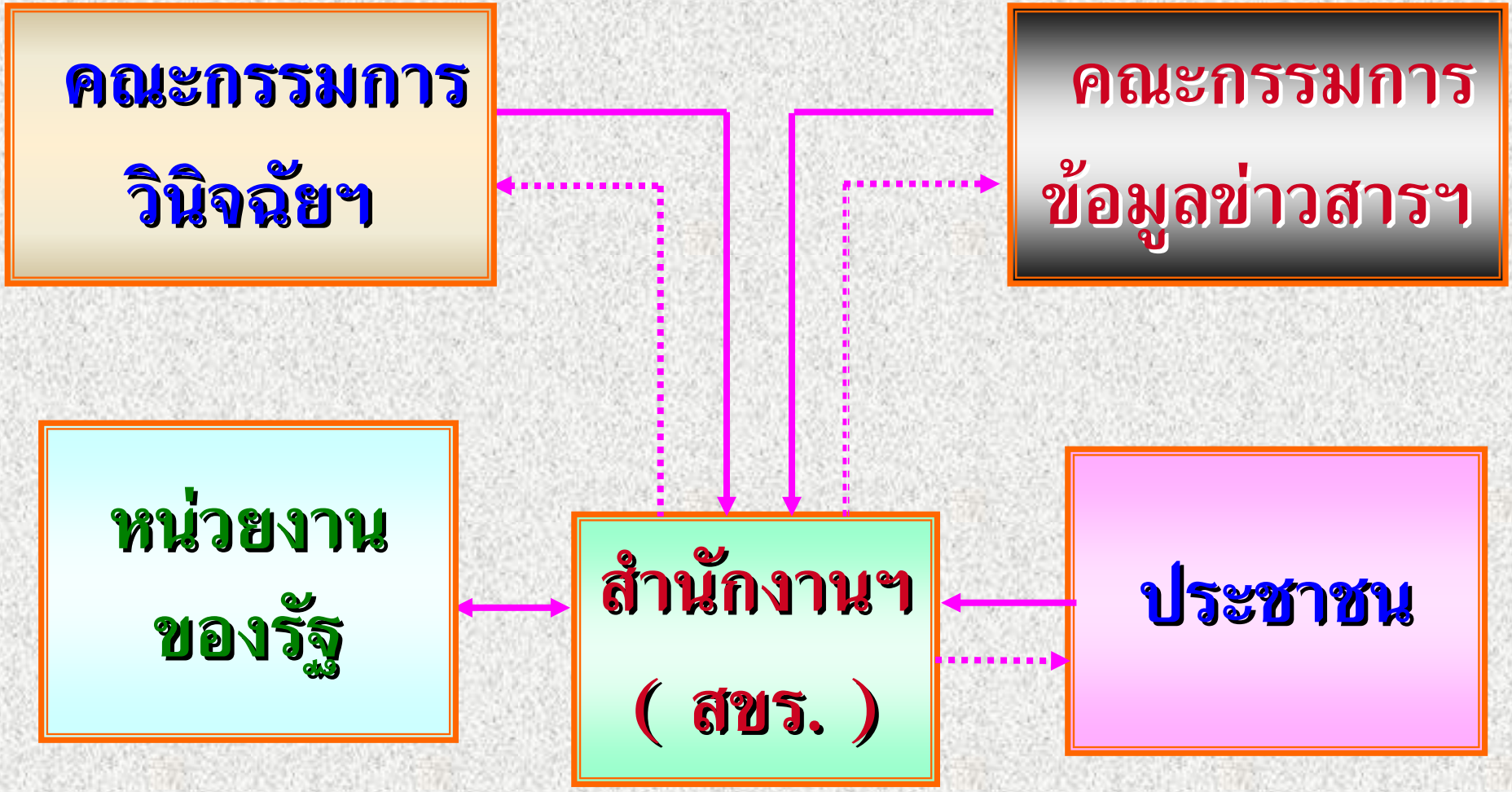

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.)

(มาตรา 28) มีองค์ประกอบ ดังนี้

รัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานฯ

หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง

จำนวน 13 หน่วยงาน

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (มาตรา 28)

อำนาจหน้าที่

- สอดส่องดูแลและแนะนำ
- ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงาน
- เสนอแนะในการตรากฎและระเบียบ
- พิจารณาและให้ความเห็นเรื่องร้องเรียน (มาตรา 13)
- ทำรายงานเสนอคณะรัฐมนตรี
- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ
- มีอำนาจเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสาร พยานหลักฐาน (ม.32)
- มีอำนาจเข้าดำเนินการตรวจสอบข้อมูล (ม.33)

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (กวฉ.)

- คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามข้อเสนอของ กขร.
- ให้แต่งตั้งตามสาขาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ความมั่นคง เศรษฐกิจและการคลัง
- กวฉ. คณะหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยบุคคลตามความจำเป็น แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามคน

คณะกรรมการวินิจฉัย

- แบ่งเป็น 5 สาขา ได้แก่
  - สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย (แบ่งเป็น 4 องค์คณะ)
  - สาขาเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ
  - สาขาต่างประเทศและความมั่นคงของประเทศ
  - สาขาการแพทย์และสาธารณสุข
  - สาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมและการเกษตร

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยฯ

- พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตาม ม.15
- คำสั่งไม่ฟังคำคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตาม ม.17
- คำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตาม ม.25

อำนาจหน้าที่:
คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

- ให้คณะกรรมการส่งคำอุทธรณ์ให้คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ภายใน 7 วัน นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการ ได้รับคำอุทธรณ์ (เพื่อพิจารณาภายใน 30 วัน) (มาตรา 13 วรรค 2)

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

สังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานธุรการและวิชาการ
ให้แก่ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและ
คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
ประสานงานกับ หน่วยงานของรัฐ และให้คำปรึกษา
แก่เอกชนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

สรุป สิทธิของประชาชนในการร้องเรียนเจ้าหน้าที่ / หน่วยงานของรัฐ (มาตรา 13)

- การไม่ปฏิบัติ ตามมาตรา 7, 9, 11
- ฝ่าฝืน พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ
- การปฏิบัติล่าช้า
- ไม่ได้รับความสะดวก โดยไม่มีเหตุอันสมควร

สรุป หน้าที่หน่วยงานของรัฐ

1. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร : มาตรา 7, 9 และ 11
2. ปกปิด / คุ้มครองข้อมูล : มาตรา 14, 15, 16 และ 24
3. แจ้งผู้มีผลกระทบประโยชน์ได้เสีย : มาตรา 17
   (พิจารณาคัดค้าน)
4. จัดระบบข้อมูลส่วนบุคคล : มาตรา 23
5. เปิดเผย / แก้ไขข้อมูลส่วนบุคคล : มาตรา 25
6. ส่งมอบเอกสารประวัติศาสตร์ : มาตรา 26
7. ชี้แนะ ให้คำแนะนำโดยไม่ชักช้า : มาตรา 12

ความรับผิด
ของเจ้าหน้าที่

ข้อยกเว้นความรับผิด (มาตรา 20)

การเปิดเผยข้อมูลใด แม้จะเข้าข่ายต้องมีความรับผิดตามกฎหมายใด ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องรับผิดหากเป็นการกระทำโดยสุจริตในกรณี...

(1) ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 ถ้าเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตามระเบียบตามมาตรา 16 (ระเบียบการรักษาความลับ)

มาตรา 20

(2) ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมีคำสั่งให้เปิดเผยเป็นการทั่วไป หรือเฉพาะแก่บุคคลใด เพื่อประโยชน์อันสำคัญยิ่งกว่าที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ หรือชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรือประโยชน์อื่นของบุคคล และคำสั่งนั้นได้กระทำโดยสมควรแก่เหตุ ในการนี้จะมีการกำหนดข้อจำกัดหรือเงื่อนไขในการใช้ข้อมูลข่าวสารนั้นตามความเหมาะสมก็ได้

มาตรา 20

การเปิดเผยข้อมูล ไม่เป็นเหตุให้หน่วยงานพ้นจากความรับผิดตามกฎหมาย หากจะพึงมีในกรณีดังกล่าว

มาตรา 16

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติว่า ข้อมูลข่าวสารของราชการจะเปิดเผยต่อบุคคลใดได้หรือไม่ ภายใต้เงื่อนไขเช่นใด และสมควรมีวิธีรักษามิให้รั่วไหล ให้หน่วยงานของรัฐกำหนดวิธีการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารนั้น ทั้งนี้ ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ

ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2544

มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 23 มิถุนายน 2544

เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544

(1) กำหนดบุคคลที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

(2) กำหนดเงื่อนไขการเปิดเผย

(3) กำหนดวิธีการรักษาข้อมูลข่าวสารมิให้รั่วไหล

ข้อมูลข่าวสารลับ (ข้อ 5)

หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 ที่มีคำสั่งไม่ให้เปิดเผย และอยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือที่เกี่ยวกับเอกชน ซึ่งมีการกำหนดให้มีชั้นความลับ

ชั้นความลับของข้อมูลข่าวสารลับ แบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ (ข้อ 12)

(1) ลับที่สุด (TOP SECRET) ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรงที่สุด

(2) ลับมาก (SECRET) ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรง

(3) ลับ (CONFIDENTIAL) ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐ

การวินิจฉัยให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารลับ โดยคณะกรรมการวินิจฉัยฯ (ข้อ 25)

ข้อมูลข่าวสารลับที่คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารมีคำวินิจฉัยให้เปิดเผย โดยไม่มีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขใด ให้ถือว่าข้อมูลข่าวสารนั้นถูกยกเลิกชั้นความลับแล้ว

บทกำหนดโทษ (ม.40 และ ม.41)

- การฝ่าฝืน มาตรา 32 เรียกบุคคล/ให้ส่งเอกสารมีโทษตาม ม.40 (จำคุก 3 เดือน/ปรับ 5,000 บาท)

- การไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข/ข้อจำกัด ตาม ม.20 มีโทษตาม ม.41 (จำคุก 1 ปี/ปรับ 20,000 บาท)

มติคณะรัฐมนตรี

มาตรการกำกับการบังคับใช้กฎหมาย

1. มติ ค.ร.ม. 29 ธ.ค.41
2. มติ ค.ร.ม. 9 มี.ค.42
3. มติ ค.ร.ม. 30 พ.ย.42
4. มติ ค.ร.ม. 1 ก.พ.43
5. มติ ค.ร.ม. 5 ก.ย.43
6. มติ ค.ร.ม. 21 ก.พ.46
7. มติ ค.ร.ม. 28 ธ.ค.47
8. มติ ค.ร.ม. 11 เม.ย.49
9. มติ ค.ร.ม. 20 ก.พ.50

มติ ค.ร.ม. 9 มี.ค.42

1. เมื่อ กขร. ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นต่อเรื่องร้องเรียน ให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและโดยด่วนที่สุด
2. เมื่อ สขร.ขอความร่วมมือ ขอเอกสาร/ข้อเท็จจริง ให้หน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือ
3. เมื่อมีคำวินิจฉัย ให้ถือปฏิบัติตาม ภายใน 7 วัน
4. หากไม่ปฏิบัติตามโดยไม่มีเหตุผลสมควร ให้ผู้บังคับบัญชาลงโทษทางวินัยทุกกรณี

มติ ค.ร.ม. 28 ธ.ค. 47

1. ให้ทุกหน่วยงานบริการข้อมูลแก่ประชาชน ด้วยความรวดเร็ว

- กรณีมีข้อมูลพร้อมที่จะจัดหาให้ได้ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว หรือภายในวันที่รับคำขอ
- กรณีที่ข้อมูลที่ขอมีจำนวนมาก หรือไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน จะต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบภายใน 15 วัน รวมทั้งแจ้งกำหนดวันที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้ทราบด้วย

2. ให้นำประกาศประกวดราคา ประกาศสอบราคา

ผลการจัดซื้อจัดจ้างในรอบเดือน

เผยแพร่ผ่าน **Web Site**

3. ให้ส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อให้บริการข้อมูลแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

มติ ค.ร.ม. 11 เม.ย. 49

กำหนดให้นำเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เรื่องความโปร่งใส และ เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็น *ตัวชี้วัด (KPIs)* ประสิทธิภาพของหน่วยงานรัฐในปี 2550

มติ ค.ร.ม. 20 ก.พ. 50

กำหนดให้การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเป็น *ตัวชี้วัด* (KPIs) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มติ ค.ร.ม. 20 ก.พ. 50

- ให้ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสารราชการอย่างเคร่งครัด
- บรรจุเป็นสาระเรียนรู้หนึ่งของหลักสูตรในสถาบันการศึกษา

มติ ค.ร.ม. 20 ก.พ. 50

ให้รายงานการปฏิบัติตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารเป็นส่วนหนึ่งของรายงานประจำปีของหน่วยงาน

รัฐรู้อย่างไร

ประชาชนรู้อย่างนั้น

เปิดเผยเป็นหลัก

ปกปิด

เป็นข้อยกเว้น

สถานที่ติดต่อ

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

อาคารสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ชั้น 2

ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

โทรศัพท์ : 0-2281-8552, 0-2281-8553

โทรสาร : 0-2281-8543

WebSite : http://www.oic.go.th

E-mail : sirikul_pan@yahoo.com

ประเด็นคำถาม

1. ในหน่วยงานของท่านมีข้อมูลข่าวสารอะไรบ้าง ที่จะนำมาจัดบริการไว้ที่ศูนย์ข้อมูลตามมาตรา 9
2. ท่านคิดว่าได้ประโยชน์อะไรจากกฎหมายข้อมูลข่าวสาร ในฐานะที่ท่านเป็นข้าราชการ
3. ท่านคิดว่าได้ประโยชน์อะไรจากกฎหมายข้อมูลข่าวสาร ในฐานะที่ท่านเป็นประชาชน
5. ท่านคิดว่าจะมีปัญหาในการปฏิบัติตามตัวชี้วัดของสำนักงาน ก.พ.ร. ในเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการอะไรบ้าง
6. หลังจากการฝึกอบรมครั้งนี้ ท่านจะนำกลับไปปฏิบัติในหน่วยงานของท่านอย่างไรบ้าง